

ION CREANGĂ
AMINTIRI DIN COPILĂRIE

Unii admiră la Creangă puterea „de a crea tipuri vii“, crezând că într-asta stă talentul de povestitor. Întru cât privește „Amintirile“... se mai poate vorbi de tipuri vii în sensul autenticității... Căci ce observație pătrunzătoare este în „Amintiri“? O mamă de la țară își ceartă copiii, un tată se întreabă cu ce o să-și țină copiii în școli, copiii fac nebunii, un popă joacă cu Țoalele anterului prinse în brâu, toate acestea anecdotic pe puține pagini. Întâmplările sunt adevărate, dar tipice, fără adâncime. Aceeași materie povestită cu altă gesticulație și-ar pierde tot aerul acela viu...

În „Amintirile“ lui Creangă nu este nimic individual, cu caracter de confesiune ori de jurnal. Creangă povestește copilăria copilului universal...

Scriitori ca Creangă nu pot apărea decât acolo unde cuvântul e bătrân și echivoc și unde experiența s-a condensat în formule mișcătoare. Era mai firesc ca un astfel de prozator să răsară peste câteva veacuri, într-o epocă de unanimism românesc. Născut cu mult mai devreme, Creangă s-a ivit acolo unde există o tradiție veche și deci și o specie de erudiție, la sat, și încă la satul de munte de dincolo de Siret, unde poporul e neamestecat și păstrător.

G. CALINESCU, „Istoria Literaturii Române“

01.03.1837 – 31.12.1889

Ion Creangă

Amintiri din copilărie

Ediție îngrijită de: **Laura Ivona DUMITRU**

Ediția a III-a revizuită și adăugită

Grafică: **Vasile OLAC**

ANDREAS

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CREANGĂ, ION

Amintiri din copilărie / Ion Creangă.- București: Andreas
Print, 2013

Bibliogr.

ISBN 978-973-8958-01-2

821.135.1-32

DIFUZOR EXCLUSIV:
AGENȚIA DE DIFUZARE DE CARTE
IVO PRINT

Calea Griviței, nr. 158, demisol, sector 1, București

Tel./Fax: 021.222.07.67

E-mail: ivo_print@yahoo.com

Site: www.editura-andreas.ro

© Editura **ANDREAS** PRINT, București, 2013

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii

TEL./Fax: 021.22.20.767

Tehnoredactare: Gheorghe DUMITRU

Redactare: Laura-Ivona DUMITRU

Coperta colecției și desene: Vasile OLAC

Bun de tipar: 21.02.2012; Coli de tipar: 9

Format: Z₆ (16/54x84 cm).

I.S.B.N.: 978-973-8958-01-2

CUPRINS

I / 7

II / 39

III / 77

IV / 121

Glosar / 134

Repere biobibliografice / 141

Școala din Humulești.

Părintii.

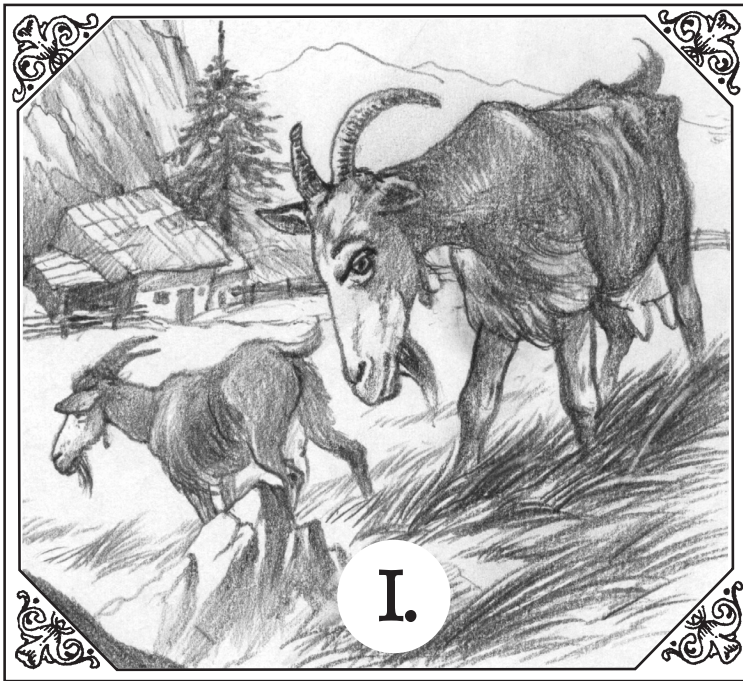
Bunicul David Creangă din Ardeal.

Școala lui Alecu Balaș din Broșteni.

Irinuca.

Întoarcerea la Bunica Nastasia.

Dedicație d-șoarei L.(ivia) M.(aiorescu)

Stau câteodată și-mi aduc
aminte ce vremi și ce oa-
meni mai erau în părțile noastre, pe când înce-
pusem și eu, drăgăliță-Doamne, a mă rădica
băiețuș la casa părinților mei, în satul Humuleștii,

din târg drept peste apa Neamțului; sat mare și vesel, împărțit în trei părți, care se țin tot de una: Vatra Satului, Delenii și Bejenii.

Ș-apoi Humuleștii și pe vremea aceea nu erau numai așa, un sat de oameni fără căpătăiu, ci sat vechiu răzășesc, întemeiet în toată puterea cuvântului: cu gospodari tot unul și unul, cu flăcăi voinici și fete mândre, care știau a învăța și hora, dar și suveica, de vuia satul de *vatale* în toate părțile; cu biserică frumoasă și niște preoți și dascăli și poporâni ca aceia, de făceau mare cinste satului lor.

Și părintele Ioan de sub deal, Doamne, ce om vrednic și cu bunătate mai era! Prin îndemnul său, ce mai de pomi s-au pus în țințirim, care era îngrădit cu zaplaz de bârne, streșinit cu șindilă, și ce chilie durată s-a făcut la poarta bisericii, pentru școală; ș-apoi, să fi văzut pe neobositul părinte, cum umbla prin sat din casă în casă, împreună cu bădița Vasile a Ilioaiiei, dascălul bisericii, un holțiu zdravăn, frumos și voinic, și sfătuia pe oameni să-și deie copiii la învățătură. Și unde nu s-au adunat o mulțime de băieți și fete la școală, între care eram și eu, un băiet prizărit, rușinos și fricos și de umbra mea.

Și cea dintâi școlăriță a fost însăși Smărăndița popii, o *zgâtie* de copilă ageră la minte și așa de

silitoare, de întrecea mai pe toți băieții și din carte, dar și din nebunii.

Însă părintele mai în toată ziua da pe la școală și vedea ce se petrece... Și ne pomenim într-una din zile că părintele vine la școală și ne aduce un scaun nou și lung, și după ce-a întrebat pe dascăl, care cum ne purtăm, a stat puțin pe gânduri, apoi a pus nume scaunului: „Calul Balan”, și l-a lăsat în școală.

În altă zi ne trezim că iar vine părintele la școală cu moș Fotea, cojocarul satului, care ne aduce dar de școală nouă un drăguț de biciușor de curele, împletit frumos; și părintele îi pune nume „Sfântul Nicolai”, după cum este și hramul bisericii din Humulești... Apoi pofteste pe moș Fotea că, dacă i-or mai pica ceva curele bune, să mai facă așa din când în când câte unul, și ceva mai grosuț, dacă se poate... Bădița Vasile a zâmbit atunci, iară noi, școlarii, am rămas cu ochii holbați unii la alții. Și a pus părintele pravilă și a zis că în toată sâmbăta să se *procitească* băieții și fetele, adică să asculte dascalul pe fiecare de tot ce-a învățat peste săptămână; și câte greșeli va face să i le însemne cu cărbune pe ceva, iar la urma urmelor, de fiecare greșală să-i ardă școlarului câte un sfânt-Nicolai. Atunci copila părin-

telui, cum era sprintară și plină de incuri, a bufnit de râs. Păcatul ei, sărmana!

– Ia poftim de încălecă pe Balan, jupâneasă, zise părintele de tot posomorât, să facem pocinog sfântului Nicolai cel din cuiu.

Și, cu toată stăruința lui Moș Fotea și a lui bădița Vasile, Smărăndița a mâncat papara, și pe urmă ședeă cu mânila la ochi și plângea ca o mireasă, de sărea cămeșă de pe dânsa. Noi, când am văzut asta, am rămas înlemniți. Iar părintele, ba azi, ba mâne, aducând pitaci și colaci din biserică, a împărțit la fiecare, de ne-a îmblânzit și treaba mergea strună; băieții schimbau tabla în toate zilele, și sâmbăta, procitanie.

Nu-i vorbă, că noi tot ne făceam felul, așa, câteodată; căci din bățul în care era așezată fila cu cruce-ajută și buchile scrise de bădița Vasile pentru fiecare, am ajuns la trătăji, de la trataji la ceaslov, ș-apoi dă, Doamne, bine! În lipsa părintelui și a dascălului intram în țintirim, țineam ceaslovul deschis, și cum erau filele cam unse, trăgeau muștele și bondarii la ele, și, când clămpăneam ceaslovul, câte zece-douăzeci de suflete prăpădeam deodată; potop era pe capul muștelor! Întru una din zile, ce-i vine părintelui, ne caută ceasloavele, și când le

vede așa sângerate cum erau, își pune mâinile în cap de necaz. Și cum află pricina, începe a ne pofti pe fiecare la Balan, și a ne mângăia cu sfântul ierarh Nicolai pentru durerile cuvioaselor muște și ale cuvioșilor bondari, care din pricina noastră au pătitit.

Nu trece mult după asta și într-o zi, prin luna lui Mai, aproape de Moși, îndeamnă păcatul pe bădița Vasile tântul, că mai bine nu i-oiu zice, să puie pe unul, Nic-a lui Costache, să mă procitească. Nică, băiet mai mare și înaintat la învățătură până la genunchiul broaștei, era sfădit cu mine din pricina Smărăndiței popii, căreia, cu toată părerea mea de rău, i-am tras într-o zi o *bleandă*, pentru că nu-mi da pace să prind muște... Și Nică începe să mă asculte; și mă ascultă el, și mă ascultă, și unde nu s-apucă de însemnat la greșeli cu ghiotura pe o draniță: una, două, trei, până la douăzeci și nouă. „Măi!!! s-a trecut de șagă, zic eu, în gândul meu; încă nu m-a gătit de ascultat și câte au să mai fie!” Și unde n-a început a mi se face negru pe dinaintea ochilor și a tremura de mânios... Ei, ei! acu-i acu. „Ce-i de făcut, măi Nică?” îmi zic eu, în mine. Și mă uitam pe furiș la ușa mântuirii și tot scăpăram din picioare, așteptând cu neastâmpăr să vie un *lainic* de școlar de afară,

căci era poruncă să nu ieșim câte doi deodată; și-mi crăpa măseaua-n gură, când vedeam că nu mai vine, să mă scutesc de călăria lui Balan și de blagoslovenia lui Nicolai, făcătorul de vânătăi. Dar adevăratul sfânt Nicolai se vede că a știut de știrea mea, că numai iaca ce întră afurisitul de baiet în școală. Atunci eu, cu voie, fără voie, plec spre ușă, ies răpede și nu mă mai încurc prinprejurul școalei, ci o ieu la sănătoasa spre casă. Și când mă uit înapoi, doi hojmalăi se și luase după mine; și unde nu încep a fugi de-mi scăpărau picioarele; și trec pe lângă casa noastră, și nu întru acasă, ci cotigesc în stânga și întru în ograda unui *megieș* al nostru; și din ogradă, în ocol, și din ocol, în grădina cu păpușoi, care erau chiar atunci prășiți de-al doilea, și băieții, după mine; și, până să mă ajungă, eu, de frică, cine știe cum am izbutit de m-am îngropat în țărână, la rădăcina unui păpușoiu. Și Nica lui Costache, dușmanul meu, și cu Toader a Catincăi, alt hojmalău, au trecut pe lângă mine vorbind cu mare ciudă; și se vede că i-a orbit Dumnezeu, de nu m-au putut găbui. Și de la o vreme, nemaiauzind nici o foșnitură de păpușoi, nici o scurmătură de găină, am țâșnit o dată cu țărna-n cap și *tiva* la mama acasă, și am început a-i spune cu lacrimi,

